

1. BUITEN JEZUS IS GEEN LEVEN

"Die den Zoon heeft, die heeft het leven; die den Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet", 1 Joh. 5:12.

Zonder twijfel heeft voor de meeste van ons de bovenstaande tekst een welbekende klank en wordt deze waarheid eveneens door velen erkend als de wezenlijke inhoud van de ware christelijke religie. Hoe ruiterlijk dit evenwel wordt beleden en toegestemd, nochtans is er geen waarheid die zo gekrenkt en heimelijk bestreden wordt als in de bovenstaande tekstwoorden wordt uitgedrukt. Dat dit geen loze woorden zijn, noch een aangelegenheid die zich uitsluitend binnen de muren van het remonstrantisme doet gelden, willen wij u trachten aan te tonen met een Schriftgetrouwe weerlegging. Om tot het voorgestelde doel te komen is het nuttig u vooraf in kennis te stellen van een onschriftuurlijke verklaring die de aanleiding geweest is van deze mijn opponerend geschrift. Bij het lezen van één van de vele kerkelijke weekbladen die ons land rijk is, werd onze aandacht in het bijzonder bepaald bij een daarin opgenomen verhandeling over Jesaja 54:1, welke aldus luidt:

"Zing vrolijk, gij onvruchtbare, die niet gebaard hebt! maak geschal met vrolijk gezang, en juich, die geen barensood gehad hebt! want de kinderen der eenzame zijn meer, dan de kinderen der getrouwde, zegt de HEERE."

Na een kort inleidend woord werd door de kerkbladauteur van deze verhandeling de volgende exegese over genoemde tekstwoorden voorgedragen, namelijk: "Deze onvruchtbare die niet gebaard heeft is een ziel die nog onder de dienstbaarheid van de Wet verkeert en in eigengerechtigheid (werken der Wet) zoekt gezaligd te worden en daartoe tot volstrekte onvruchtbaarheid is gedoemd. Als een eenzame gaan ze over de wereld die nog geen Man hebben. Ze zijn nog aan de Wet verbonden, maar de Wet doet hen niet vruchtbaar zijn. Onder de Wet kan men niet anders dan de dood bij zich vinden." Naar aanleiding van deze tekstverklaring werd in een attenderend schrijven de auteur van de verhandeling in het kerkblad er op gewezen dat zijn exegese niet strookt met de wezenlijke geestelijke inhoud van Jesaja 54:1, aangezien de opwekking, waarvan deze profetische woorden spreken, niet geadresseerd is aan een dienstbare zondaar die onder de Wet leeft, maar aan een vrijgekochte des Heeren die onder de genade verkeert; hetwelk het verdere gedeelte van Jesaja 54 dan ook duidelijk te kennen geeft. Ons oordeel hierover werd nog versterkt door het feit dat ook de apostel Paulus dezelfde bemoedigende woorden uit Jesaja gebruikt (Gal. 4:27) om de zwakgelovige Galatiërs, die naar het woord van de apostel begonnen waren met de Geest (de prediking des geloofs), maar voleindigden in het vlees (werken der Wet), opnieuw in het rechte Evangeliespoor te leiden. Op grond hiervan werd de kerkbladauteur aangeraden hierover de Kanttekeningen te raadplegen, alsook de kostelijke verklaring van Jesaja 54:1 van Maarten Luther in zijn Commentaar op de Galatenbrief. Het genoemde voorval omtrent de verhandeling in het kerkblad, inclusief de reactie hierop, was voor ons een reeds vergeten aangelegenheid. Dit zou zo zijn gebleven als niet een familielid, die met een en ander van het kerkbladartikel op de hoogte was, ons attendeerde op een ander artikel, waarvan mocht worden aangenomen dat het een antwoord was op het attenderend schrijven jegens de onschriftuurlijke verklaring van Jesaja 54:1. In de eerste instantie was ons voornemen om niet op dit artikel te reageren, maar gezien de onschriftuurlijke inhoud ervan, was het mij onmogelijk, mede ziende op het ambt aller gelovigen, om in mijn voornemen te berusten, zodat we met des te meer vrijmoedigheid er op in gaan, aangezien de auteur van het artikel verzocht had ons nader te verklaren, waaraan we dan in deze weg met bereidwilligheid gehoor willen geven. Welaan waarde lezer, dat het ons vergund moge worden om aan dit belangrijke onderwerp een zodanige aandacht te schenken dat het mocht strekken tot onze lering en ons geestelijk welvaren. Nadat we goede nota hadden genomen van het genoemde kerkbladartikel en de inhoud ervan getoetst hadden aan Gods Woord, kon ons oordeel

niet anders zijn dan dat het incompleet en onschriftuurlijk was. Derhalve was het er verre van vandaan dat het de waarheid kon dienen. Ten aanzien hiervan mogen we een parallel trekken tussen het antwoord van de betreffende auteur en het antwoord van Ahimaäs aan David op diens vraag: *"Is het wel met de jongeling, met Absalom?"* Waarop door Ahimaäs geveinsdelijk werd geantwoord: *"Ik zag een groot rumoer, als Joab, den knecht des konings, en mij uw knecht afzond, maar ik weet niet wat"*, 2 Sam. 18:29. Laat ons nu trachten aan de hand van de heilige Schrift, met gebruikmaking van de Kanttekeningen, het Schriftstrijdige van het antwoord van de kerkbladauteur van de genoemde verhandeling over Jesaja 54:1 aan te tonen. Het eerste waartoe het antwoord van de kerkbladauteur ons dringt, is het weerleggen van zijn exegetische over Jesaja 54:1. We willen erop wijzen dat de inhoud van het geschil gereduceerd kan worden tot deze vraag: **Verkeert de onvruchtbare, een persoon (volk), die ons voorgesteld wordt in Jesaja 54:1, onder de Wet of onder de genade?**

Zoals reeds is vermeld, werd tot bevestiging van ons standpunt verwezen naar twee klare bronnen, namelijk de Kanttekening (SV) en Luthers commentaar op de Galatenbrief. We beginnen eerst met het citeren van de Kanttekening die we aantreffen bij Jesaja 54:1. Hierbij beperken we ons tot de eerste acht tekstwoorden, waarin per definitie het geschilpunt is gelegen, en aldus luiden:

"Zing vrolijk, gij onvruchtbare, die niet gebaard hebt."

We merken hierbij op dat deze enkele tekstwoorden van een drievoudige kanttekening zijn voorzien en als zodanig een klaar bewijs is dat de Kanttekenaren de noodzaak hebben ingezien van een meervoudige en onderscheiden verklaring, ter bewijsvoering aan wie deze profetische opwekking wordt gedaan.

De Kanttekening (SV) bij Jesaja 54:1:

* **"Zing vrolijk"** - Hier spreekt de profeet de gemeente van de gelovige Joden aan, die leven zouden ten tijde als het Evangelie gepredikt begint te worden, gelijk af te leiden is uit Gal. 4:27; waar deze woorden aangehaald worden.

* **"gij onvruchtbare"** - Aldus noemt hij de Kerk, die in de wereld was toen Christus in het vlees verschenen is, ten aanzien van het geringe aantal der gelovigen.

* **"die niet gebaard hebt"** - Dat is, zeer zelden of weinig kinderen gebaard hebt, te weten kinderen Gods, uit het zaad van Gods Woord. Vergelijk Joh. 1:12,13; 1 Petr. 1:23. Het getal der gelovige heidenen is veel groter dan het getal der gelovige Joden. Zie Joh. 1:11; Rom. 9:27, enz.

Lezer, wie zal niet op grond van de geciteerde kanttekeningen erkennen dat de profeet hier het erfdeel des Heeren aanspreekt en niét degenen die buiten deze gezegende staat verkeren. Hoe onschriftuurlijk is dan ook de verklaring van de kerkbladauteur over Jesaja 54:1 te noemen, ook als we deze vergelijken met de kanttekeningen. Laat ons in de tweede plaats bezien, welke verklaring ons de gezegende reformator, Maarten Luther, van Jesaja 54:1 heeft nagelaten in zijn commentaar op de Galatenbrief. Van dit uitnemend werk getuigt John Bunyan het volgende: "Ik stel dit boek van Luther over de Galaten, uitgezonderd de heilige Schrift, boven alle boeken die ik ooit gezien heb als het meest bekwaam voor een gewonde consciëntie."

In het raadplegen van Luthers leerboek zullen we ons niet beperken tot het gebruikmaken van enige voor de handliggende citaten, maar ook een gedeelte van Luthers verhandeling aan u voordragen dat handelt over de dienstbaarheid der Wet en de vrijheid van het Evangelie. Ten aanzien van de dienstbaarheid der Wet schrijft Paulus in Galaten 3:10 het volgende: *"Want zovelen als er uit de werken der wet zijn, die zijn onder den vloek."* En ten aanzien van de vrijheid van het Evangelie, schrijft Paulus: *"Maar indien gij door den Geest geleid wordt, zo zijt gij niet onder de Wet"*, Gal. 5:18. Tot verduidelijking het volgende. Het door ons overgenomen gedeelte bevat achtereenvolgens Galaten 4:25, dat de dienstbare Hagar verklaart. In het volgende vers

(Gal. 4:26) vinden wij -door de kracht der Goddelijke belofte barende- de vrije Sara voorgesteld; terwijl in Galaten 4:27 –waarin dezelfde tekstwoorden uit Jesaja 54:1 worden aangehaald- ons door Paulus de gemeente van Christus in haar kruisdragend leven wordt uitgebeeld met de woorden: "*Doch gelijkewijs toen, die naar het vlees geboren was, vervolgde degene, die naar den Geest geboren was, also ook nu*", waarvan hij in 2 Kor. 4:11 getuigt: "*Want wij, die leven, worden altijd in den dood overgegeven om Jezus' wil; opdat ook het leven van Jezus in ons sterfelijk vlees zou geopenbaard worden.*" We kunnen niet nalaten -vooruitlopend op ons uittreksel uit Luthers boekin het bijzonder te wijzen op een kostelijke analogie, die we aantreffen in zijn verklaring van Galaten 4:27, gelijkkluidend aan Jesaja 54:1 (Wees vrolijk, gij onvruchtbare die niet gebaard hebt, enz.), waar Luther de volgende uitspraak aan ontleent: "Die wel een Bruidegom zou hebben, indien de Bruidegom voor haar niet gedood was." Met welk een geheiligd licht komt Luther het geestelijke leven van het Sion Gods hier uit te beelden! Hier zien we zinnebeeldig de gemeente Christi voorgesteld als Wezenkerk, geheel naar de Schrift. Oudtestamentisch vinden we dit verklaard hetgeen Hosea schrijft: "*Immers zal een wees bij U ontfermd worden*", Hos. 14:4.

Nieuwtestamentisch vinden we dit verklaard hetgeen de Heere Jezus tegen Zijn discipelen zegt: "*Ik zal u geen wezen laten, Ik kom weder tot u*", Joh. 14:18.

Keren we na dit korte intermezzo weer terug tot onze uiteenzetting en laten we nu ons oor te luisteren leggen bij de getrouwe en begenadigde reformator, **Maarten Luther**, die nog spreekt nadat hij gestorven is. Dat de Heere onze geest richtte en schikke door de hulp van Zijn Geest tot ons aller zegening. Het woord is nu dus aan Luther, zoals wij hem mogen beluisteren in zijn onwaardeerbaar boek:

"Verklaring van de Brief aan de Galaten", hoofdstuk 4:27:

"Paulus citeert uit Jesaja 54:1 deze tekst, die in z'n geheel een allegorie is. Zo staat er geschreven, zegt hij, dat de moeder van een talrijk nageslacht en die de man heeft, zwak moet worden en omkomen, daarentegen zal de onvruchtbare, die niet baart, veel zonen krijgen. Op dezelfde wijze zingt ook Hanna in haar lied, waaraan Jesaja deze profetie heeft ontleend, 1 Samuël 2:4 e.v.: 'De boog der sterken is gebroken en die struikelen zijn met sterkte omgord; die verzadigd waren hebben zich verhuurd om brood en die hongerig waren, zijn het niet meer; totdat de onvruchtbare zeven heeft gebaard en die vele kinderen had, krachteloos is geworden'. Hij zegt iets wonderbaarlijks: die vruchtbaar was, zal onvruchtbaar zijn en de onvruchtbare zal vruchtbaar zijn. Evenzo, die sterk, verzadigd, levend, rechtvaardig, gelukkig, rijk en heerlijk waren, die zullen zijn zwak, behoeftig, aan de dood onderworpen, zondaars, verworpen, arm en zonder heerlijkheid. En het tegenovergestelde: de zwakken en hongerigen, enz. zullen sterk en verzadigd zijn, enz. Met deze allegorie van de profeet Jesaja laat Paulus het verschil zien tussen Hagar en Sara, dat wil zeggen tussen de synagoge en de kerk of tussen Wet en Evangelie. Hij wil zeggen: de Wet, de man van de vruchtbare, dat wil zeggen de synagoge, verwekt veel zonen. Want mensen van alle leeftijden, niet alleen eenvoudigen, maar ook zeer wijzen en goeden (dat wil zeggen het gehele menselijke geslacht behalve de zonen der vrije) zien en kennen geen andere gerechtigheid, nog minder een betere dan de gerechtigheid van de Wet (met wet bedoel ik alle wetten, menselijke en goddelijke). En als zij de Wet navolgen en voor het uiterlijk haar werken doen, geloven zij dat zij rechtvaardig zijn. Dezen zijn allemaal niet vrij, maar knechten, zij zijn zonen van Hagar, die voor het knechtschap baart. Maar als zij knechten zijn, zullen zij de erfenis niet deelachtig zijn, maar uit het huis gezet worden. Johannes 8:35: 'De dienstknechten blijven niet eeuwig in het huis.' En zij zijn reeds uit het rijk van de genade en de vrijheid uitgeworpen. Johannes 3:18: 'Wie niet gelooft is reeds veroordeeld.' Zij blijven dus onder de vloek van de Wet, onder de zonde en de dood, onder de macht van de duivel en onder het gericht van God. Daarentegen lijkt de vrije Sara, de ware kerk dus, onvruchtbaar te zijn, omdat het Evangelie, dat het woord van het kruis is dat de kerk onderwijst, niet zo schittert als de leer van de Wet en de werken; daarom heeft de kerk zo weinig discipelen die haar leer toegedaan zijn. Dan

heeft zij de naam, dat ze goede werken verhindert, dat zij leeglopende slappelingen scheidt, dat zij ketterijen en oproer teweegbrengt en de oorzaak is van al het kwaad. Daarom lijkt de kerk geen succes of geluk te hebben, alles lijkt bij haar vol onvruchtbaarheid, eenzaamheid en wanhoop. Daarom zijn de goddelozen er vast van overtuigd, dat de kerk samen met wat zij leert binnenkort te gronde zal gaan. Christus en de apostelen zijn verdrukt, maar al stierven ze zelf, de leer van het Evangelie heeft toch voortgang gevonden en kwam verder dan tijdens hun leven. Dan kunnen de tegenstanders ons wel onderdrukken, maar Gods Woord zal tot in eeuwigheid stand houden. Al lijkt de kerk nog zo onvruchtbaar en verlaten, al zegt men dat zij een ketterse leer heeft die tot oproer aanzet, zij brengt toch alleen door de dienst van het Woord zonen en erfgenamen voort. De profeet geeft dus toe, dat de kerk een strijd kent, anders zou hij haar niet vermanen tot vreugde, hij geeft toe dat ze voor de wereld onvruchtbaar is, anders zou hij haar niet zelf de onvruchtbare en de verlatene noemen, die niet baart; maar, zegt hij, voor God is zij de vruchtbare. Daarom vermaant hij haar tot vreugde, alsof hij wilde zeggen: gij, de verlatene en onvruchtbare, gij hebt weliswaar niet de Wet tot man, daarom hebt gij ook geen zonen. Maar verheug u, want als gij zonder de man die Wet heet, zijt – een verlaten huwbare maagd (hij wil ze geen weduwe noemen!) die een bruidegom zou hebben als ze niet door hem verlaten was of als hij niet gedood zou zijn - zo zult u toch - eenzaam, en verlaten door de man die Wet heet, niet onderworpen aan het juk van de Wet - de moeder van talloze zonen zijn. Daarom is het volk of de Kerk van het Nieuwe Testament volkomen zonder Wet (voorzover het geweten betreft), daarom lijkt zij voor de wereld verlaten. Maar al is zij blijkbaar nog zo onvruchtbaar, zonder Wet en zonder werken, voor God is zij toch uiterst vruchtbaar en brengt talloos vele zonen voort en wel vrije zonen. En waardoor? Niet door de echtgenoot die Wet heet, maar door het Woord en de Geest van Christus, die door het Evangelie gegeven is, zonen ontvangt en baart en groot brengt. Met deze allegorie laat Paulus dus heel duidelijk het verschil zien tussen Wet en Evangelie: eerst, als hij Hagar het Oude Testament noemt en Sara het nieuwe; vervolgens, als hij de ene dienstmaagd en de andere vrije noemt; verder als hij zegt, dat de getrouwde, de vruchtbare, van haar kracht beroofd wordt en met haar zonen uit het huis gezet wordt, daarentegen wordt de onvruchtbare en verlatene vruchtbaar gemaakt en zal zij talloze zonen baren en wel erfgenamen. Het volk van het geloof heeft niet de Wet tot man, is niet dienstbaar, is niet uit de moeder Jeruzalem geboren, die nu is; het is vrij en wordt uit de vrije Sara geboren. Zoals het volk der genade niet de Wet heeft en ook niet hebben kan, zo heeft het volk der Wet niet de genade en kan die ook niet hebben. Het is onmogelijk dat Wet en genade samen kunnen bestaan. Of wij moeten door het geloof gerechtvaardigd worden en de gerechtigheid der Wet verliezen, of wij moeten door de Wet de gerechtigheid en de genade verliezen. Zeer rampzalig is het verlies, als de genade wegvalt en wij de Wet overhouden, maar gelukkig en heilzaam is het verlies, als wij de Wet verliezen en de genade overhouden. Zoals het ons hoogste en belangrijkste leerstuk is, te weten dat wij door Christus gerechtvaardigd en gered worden, zo is aan de andere kant toch ook belangrijk dat wij vasthouden aan de stelling over de uitschakeling van de Wet. Ter bevestiging van onze leer over het geloof en met het oog op onze taak de gewetens te troosten - vooral in ernstige verschrikkingen - draagt het veel bij, als wij weten dat de Wet heeft afgedaan. Als Thomas van Aquino en de andere scholastici over de afschaffing van de Wet spreken, dan spreken zij over de wetten die op de rechtspraak betrekking hebben alsmede over de ceremoniële wetten; die wetten zouden na Christus dodelijk zijn en zijn daarom nu afgeschaft; dat zou echter niet gelden voor de morele wetten. **Ze weten niet wat ze zeggen.** Maar als u over de buiten werkingstelling van de Wet wilt spreken, spreek dan vooral over de eigenlijke en geestelijke Wet, denk dan aan de gehele Wet en maak geen onderscheid tussen de Wet die betrekking heeft op de rechtspraak, de ceremoniële Wet en de morele Wet. Als Paulus zegt dat wij door Christus van de vloek der Wet bevrijd zijn, dan spreekt hij beslist over de gehele Wet en zelfs voornamelijk over de morele Wet, dié alleen klaagt immers de gewetens aan, vervloekt en verdoemt; dat doen de beide andere soorten wetten niet. Daarom zeggen wij: de Wet der Tien Geboden heeft geen recht de gewetens aan te klagen en te verschrikken; in het geweten regeert Christus door de genade, want door Christus is het recht van de Wet

verouderd. Niet dat het geweten helemaal geen verschrikkingen van de Wet meer zou kennen; zeker voelt het die, maar het kan door deze verschrikkingen niet meer verdoemd en tot wanhoop gebracht worden; want: *"Zo is er dan geen verdoemenis voor hen die in Christus Jezus zijn"*, Rom. 8:1; verder: *"Indien dan de Zoon u vrijgemaakt heeft, zo zult gij waarlijk vrij zijn"*, Joh. 8:36. Al kan een christen ook nog zo door de Wet verschrikt worden en zijn zonde kennen, dan wanhoopt hij toch niet, omdat hij in Christus gelooft; in Zijn Naam is hij gedoopt en door Hem heeft hij vergeving van zonden ontvangen. Maar ik heb niets goeds gedaan en doe dat nog steeds niet. Hier kunt u niets doen en behoeft dat ook niet, maar luister slechts naar deze blijde boodschap die de Heilige Geest door de profeet aan u brengt: 'Verheug u, gij onvruchtbare, gij die niet baart', enz. Het is alsof hij wil zeggen: waarom zijt gij zo treurig, terwijl er toch geen reden voor droefheid is? Maar ik ben toch kinderloos en verlaten, enz. Al bent u dat nog zo zeer en al hebt u geen gerechtigheid uit de Wet, dan is Christus toch uw gerechtigheid, Die voor u tot een vloek gemaakt is en u van de vloek der Wet verlost heeft. Als u in Hem gelooft, dan is de Wet dood voor u. En in de mate waarin Christus groter is dan de Wet, hebt u een gerechtigheid die meer is dan de Wet. Dan bent u ook niet meer kinderloos, omdat u meer kinderen zult hebben dan zij die de man heeft. De andere - uiterlijke - buiten werkingstelling van de Wet bestaat daarin, dat de wetten van Mozes, die betrekking hebben op de samenleving, ons helemaal niet meer aangaan. Overigens, hoewel het Evangelie ons niet onderwerpt aan de wetten van Mozes die met de rechtsbedeling samenhangen, ontslaat het ons in het geheel niet van de gehoorzaamheid aan de wetten van de overheid, maar onderwerpt het ons in dit aardse leven aan de wetten van de samenleving waartoe wij behoren. Evenzo gebiedt het ieder van ons, de overheid en haar wetten te gehoorzamen, 'niet alleen om de straf, maar ook om het geweten' (1 Petrus 2:13 en Romeinen 13:5). Ook de keizer zou er niet verkeerd aan doen, als hij zekere rechtsbeginselen van Mozes, die betrekking hebben op het gebied van de rechtspraak, zou gaan toepassen, hij zou dat zelfs in alle vrijheid kunnen doen. De sofisten dwalen dus, die bazelen dat de wetten van Mozes, die betrekking hebben op de rechtsbedeling na Christus, dodelijk zouden zijn. Ook aan de ceremoniële geboden van Mozes zijn wij niet gebonden, nog minder aan die van de paus. Maar daar dit aardse leven niet geheel zonder ceremoniën en riten kan - er moet immers een zekere opvoeding zijn - staat het Evangelie toe dat er in de kerk regels over feestdagen en feesttijden, over de plaatsen, enz. gemaakt worden, zodat het volk weet op welke uren en op welke plaatsen het moet samenkomen om het Woord van God te horen. Paulus noemt de kerk onvruchtbaar, omdat haar zonen niet door de Wet, niet door de werken, door geen menselijke pogingen en krachten, maar in de Heilige Geest door het woord van het geloof verwekt worden. Dan gaat het zuiver over geboorte, niet over werk. De vruchtbaren verkeren daarentegen wel voortdurend in barensood, doen niets dan zwoegen en sloven, maar baren niet. Maar wie door de gerechtigheid uit de Wet of door eigengerechtigheid het recht van zonen of erfgenamen verkrijgen willen, zijn slaven, zij komen aan de erfenis niet toe, al werken zij zich dood; want zij proberen tegen de wil van God met hun werken te verkrijgen wat God uit enkel genade om Christus' wil aan de gelovigen in Christus wil schenken. De gelovigen verrichten ook wel goede werken, maar daarom worden zij geen erfgenamen en zonen, dat worden zij door geboorte; maar reeds om Christus' wil zonen geworden, verheerlijken zij God met hun goede werken en helpen zij hun naasten." (*Einde citaat - Luther*).

Tot hiertoe het uittreksel uit het leerboek van Luther over Jesaja 54:1. Hiermee hebben we zowel de verklaring van de Kanttekening als die van Maarten Luther u voorgesteld. Waarde lezer, gedachtig aan het Schriftwoord: *"In de mond van twee of drie getuigen zal alle woord bestaan"*, stellen we nog een Woordgebonden verklaring u voor de aandacht. Hiertoe wijzen we vooraf op het feit hoe Jesaja 54:1 ons spreekt van Gods belofte aan de onvruchtbare. Van deze belofte, zoals van alle andere beloften, onderwijst ons de apostel Paulus in 2 Kor. 1:20: *"Want zovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid door ons."* Bij deze tekstwoorden vinden we o.a. de volgende kanttekening geplaatst: *"Omdat God in het Nieuwe Verbond geen beloften der zaligheid doet, noch volbrengt dan in Christus en door Christus."*

Ook deze woorden bewijzen ons duidelijk dat Jesaja 54:1 uit hoofde van haar profetische belofte alleen kan worden verklaard in het licht van het verbond der genade en geenszins vanuit het verbond der werken. Hoezeer getuigt dan de tekstverklaring van de kerkbladauteur niet te zijn naar de mening des Geestes, maar een vrucht van vleselijke overleggingen. Voor ons is deze exegetische dwaling niet anders te verklaren dan in het licht van die meerdere en fundamentele dwaling, namelijk: het nieuwe leven te stellen vóórdat we door het geloof in Christus zijn ingeplant en met Hem zijn verenigd. Deze puur onbijbelse leer die geen mens nut doet, maar veeleer zielen schaadt, is vast te stellen uit de volgende uitspraak van de kerkbladauteur: "Christus is het begin van het nieuwe leven, maar Hij wordt niet aan het begin van het nieuwe leven gekend, want het nieuwe leven begint niet met de kennis van Christus."

Merken we vooraf hierbij op dat deze uitspraak wordt geponeerd zonder enig schriftuurlijk bewijs, hetgeen ook ten enenmale onmogelijk is. In het weerleggen van deze neo-kuyperiaanse leerstelling zullen we ons niet wenden tot oudvaderlijke geschriften, ook niet tot dogmatieken van meer recente data, aangezien beiden het stempel dragen van menselijke onvolkomenheid, doch uitsluitend tot het Woord van God, daar het Gode behaagd heeft, ten aanzien van dit hoofdstuk en leerstuk der christelijke religie, ons een keur van onfeilbare Schriftgegevens te schenken. En dit niet alleen door Zijn profeten en apostelen, maar ook, en in bijzondere mate, door Zijn Zoon, zoals dat duidelijk vanuit het Johannes Evangelie is vast te stellen, waarin de Heere Jezus Zichzelf op velerlei en onderscheidene wijze openbaart. Laat ons nu een begin maken met het aantonen hoezeer de leerstelling van de kerkbladauteur in strijd is met de heilige Schrift. Daartoe bepalen we onze aandacht bij hetgeen geschreven staat in Johannes 5:25: *"Voorwaar, voorwaar zegt Ik u, de ure komt en is nu, wanneer doden zullen horen de stem van de Zoon van God en die ze gehoord hebben zullen leven."*

In dit tekstwoord onderwijst ons de Heere Christus dat Hij, als de Opstanding en het Leven, de dingen roept die niet zijn alsof zij waren. Hij wekt de geestelijk dode zondaar tot het leven, namelijk tot het leven des geloofs in Zijn Naam, en maakt hem deelgenoot van Zijn gerechtigheid, want de Schrift zegt: *"...rechtvaardigende degene die uit het geloof van Jezus is"*, Rom. 3:26.

We treffen bij deze tekstwoorden een viertal kanttekeningen aan, die samenvattend luiden: "Die uit den dood der zonden opgewekt worden, Hem door het geloof hebben aangenomen en alzo deel krijgen aan een nieuw geestelijk leven, hetwelk genaamd wordt, de eerste opstanding." Vervolgens citeren we nog een tweede uitspraak van de Zaligmaker, die ons duidelijk te kennen geeft dat er buiten Jezus geen leven is, en die we opgetekend vinden in 1 Joh. 6:57: *"Gelijkerwijs Mij de levende Vader gezonden heeft, en Ik leve door den Vader; alzo die Mij eet (Kantt.: dat is: 'die in Mij gelooft'), dezelve zal leven door Mij."* Ook dit Woord van de Zaligmaker geeft ons te kennen dat er geen leven is dan door het geloof in Hem, waarvan de Mond der Waarheid getuigt: *"Maar de rechtvaardige zal door [zijn] geloof leven"*, Hab. 2:4. *"Want de rechtvaardige zal uit [het] geloof leven"*, Gal. 3:11. (Note: [zijn] en [het] staan niet in de grondtekst).

We zullen onze weerlegging nog nader aanvullen met de Schriftwoorden uit 1 Johannes 5:12: *"Die den Zoon heeft, die heeft het leven; die den Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet."* Ook deze apostolische woorden geven ons duidelijk te kennen dat er buiten de kennis van Christus geen leven is. Aandachtige lezer, wie zal niet op grond van de genoemde Goddelijke uitspraken tot de conclusie komen dat de leerstellingen van de kerkbladauteur, namelijk dat Christus niet aan het begin van het nieuwe leven gekend wordt, volkomen in strijd is met de leer van Christus? Naar onze stellige overtuiging op grond van de Schrift en die van de praktijk der bevinding moet gevreesd worden dat de stelling van de kerkbladauteur door velen heimelijk zal worden gebruikt als een stelling om van elders in te klimmen, in plaats van in te gaan door de Deur der schapen. Ook kunnen we niet nalaten een terechtwijzing te laten horen. De kerkbladauteur beweert namelijk een getrouw dienaar van het Goddelijke Woord te zijn, méér dan die 'arme leraars' die het permanent hebben over het 'in Christus zijn', en naar zijn oordeel niet anders doen dan hun volgelingen stenen voor brood geven. We kunnen over genoemd oordeel van de kerkbladauteur zeer kort zijn en mijn antwoord en raadgeving hierop

luit: Hij wene niet over die 'arme leraars', doch over zichzelf! Hoe bekritiseerd genoemde leraars ook mogen worden, namelijk hoe overdrachtelijk en doorvloeiende zij soms zijn, hun prediking is primair Christocentrisch, stellende het leven in Christus, dat ten enenmale niet gezegd kan worden van de prediking van de kerkbladauteur/predikant. Om daarvan een voorbeeld te geven, citeren wij van hem het volgende: "Waar er nieuw leven is gewrocht gaat het echter wel op de kennis van Christus aan."

Ook hierin beluisteren wij die geest der dwaling door het stellen van een nieuw leven zonder Hem te kennen, Wien te kennen het Leven is! Hetgeen wij bevestigd vinden in het Spreukenboek: "*Want die Mij vindt, vindt het Leven en trekt een welgevallen van den HEERE*", Spr. 8:35.

Ook deze woorden onderwijzen ons zonneklaar dat er geen leven is buiten Christus en ook geen leven in het zoeken náár Hem, doch alleen in het vinden ván Hem. Hoezeer getuigt dan het stellen van nieuw leven zónder Christus door het geloof te zijn ingeplant, van geestelijke blindheid, inclusief van het feit dat genoemde leerstelling inhoudelijk resulteert in het onttrekken van die kostelijke prijs die Christus betaald heeft voor Zijn verworven borggerechtigheid. En deze antichristelijke leer (zoals de kerkbladauteur ten beste geeft) verslaat tegenwoordig zijn tienduizenden. Doch er is meer, want genoemde dwaling is een zeer vruchtbare moeder van een talrijk kroost. We lezen o.a. verder van de hand van de kerkbladauteur: "In de wedergeboorte plant de Heere geloof in het hart, maar men krijgt dan eerst geloof in de Wet en daarna pas in het Evangelie. Het ware geloof brengt de zondaar niet dadelijk tot de kennis van Christus."

Ook deze uitspraak is in tegenspraak met hetgeen de heilige Schrift ons leert inzake Wet en Evangelie, geloof en wedergeboorte. Laat ons allereerst onze aandacht bepalen bij de zinsnede: "...maar men krijgt dan eerst geloof in de Wet."

We lezen in de brief van Paulus aan de Galaten: "*Doch de Wet is niet uit het geloof, maar de mens die deze dingen doet zal door dezelve leven*", Gal. 3:12. Uit deze woorden blijkt duidelijk dat Paulus in het stuk van de rechtvaardigmaking de Wet geheel terzijde stelt, hetgeen ook blijkt uit Galaten 5:4, waar hij schrijft: "*Christus is u ijdel geworden die door de Wet gerechtvaardigd wilt worden.*" We hopen in het verdere van onze verhandeling in bijbels bevindelijke zin hierop nog terug te komen. Verder merken wij op dat hetgeen door de kerkbladauteur wordt beweerd omtrent geloof en wedergeboorte met niet één Schriftwoord bewezen, noch wordt ondersteund. Dit nu is, zoals reeds opgemerkt, een volstrekte onmogelijkheid. Al dat vleselijke gepeupel om Wet en Evangelie te vermengen door 'wettische boetvaardigheid' en 'zondebesef' en 'schuldgevoel' te houden voor een nieuw levensbeginsel en wedergeboorte, loopt stuk op het Goddelijke Woord: "*Ik heb hulp besteld bij een Held*", Ps.89:20, en wederom: "*Deze is Mijn geliefde Zoon, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb; hoort Hem!*" Matth. 17:5.

In het stuk van de wedergeboorte, dat niet anders is dan het rechtvaardigend geloof in Christus (Luther), en waarvan de apostel Johannes in zijn zendbrief getuigt: "*Een iegelijk die gelooft dat Jezus is de Christus die is uit God geboren*", is het ten enenmale onmogelijk dat de Wet en de genade des geloofs samengaan, aangezien de Schrift zegt: "*Want zovelen er uit de werken der Wet zijn, die zijn onder de vloek*", Gal. 3:10. Een wedergeboorte -zoals die wordt voorgesteld door de kerkbladauteur- buiten de genadige kennis van en het geloof in Christus Jezus, is een vleselijk product van de mens en niet van de Heilige Geest, ergo, het is een wedergeboorte waarover de duivel zich niet vergramt. Het is een wedergeboorte waarover de hemel zich niet verblijdt, een wedergeboorte die de ziel niet verlost van het verderf en Christus niet verheerlijkt, maar onteert. Om de waarheid van ons oordeel betreffende het stuk van de wedergeboorte en het geloof te bevestigen, zullen we ons bepalen bij hetgeen de Mond der Waarheid, namelijk Christus Zelf, ons dienaangaande leert, hetgeen we opgetekend vinden in het Johannes Evangelie, hoofdstuk 3, namelijk in het gesprek met Nicodemus. In deze onderwijzing van de Heere Jezus treffen we twee uitspraken aan belangende de zaligheid onzer zielen. De eerste die van de wedergeboorte en vervolgens die van het geloof. Ten aanzien van de wedergeboorte zegt de Heere Jezus aldus: "*Voorwaar, voorwaar zeg Ik u; tenzij iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien.*" Hierbij geeft de Heere een nadere verklaring waarin deze nieuwe geboorte bestaat, namelijk uit water en Geest (Joh. 3:5). De betekende zaak hiervan is de afwassing der zonden, de

verlossing van de aangeboren verdorvenheid en een nieuw geestelijk leven door de heiligende kracht des Geestes. Het zijn deze woorden van de Heere Jezus, waardoor Nicodemus' vleselijke vertrouwen in zijn vleselijke geboorte (Abrahams zaad) en vleselijke wettische werken, een dodelijke wonde werd toegebracht. Na deze nederwerping wordt Nicodemus het enige middel verkondigd om deel te krijgen aan de wedergeboorte, namelijk door het geloof in de Zoon van God. Christus zegt: "*Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe*", Joh. 3:16. En in Johannes 3:18 vervolgt Hij: "*Die in Hem gelooft, wordt niet veroordeeld, maar die niet gelooft, is alrede veroordeeld, dewijl hij niet heeft geloofd in den Naam des eniggeboren Zoons van God.*"

Tot hiertoe de onderwijzing van de Zaligmaker betreffende het leerstuk van de wedergeboorte en des geloofs.

Waarde lezer, merk op en bedenk waartoe de leerstelling van de kerkbladauteur (een wedergeboorte zonder geloofsvereniging met Christus) leidt, als we deze in het licht stellen van de reeds geciteerde uitspraak van de Heere Jezus, namelijk: "*Die niet geloofd is alrede veroordeeld*", Joh. 3:18. Immers, per definitie houdt de leerstelling van de kerkbladauteur in 'wedergeboren te zijn en tegelijkertijd onder de veroordeling Gods te liggen', omdat 'de wedergeborene' nog niet gelooft in de Naam Zijns Zoons. Is er een grotere ongerijmdheid denkbaar? Wie toch, zo vragen wij u, zal met zulk een misdachtelijke wedergeboorte in het gerichte Gods kunnen bestaan? Hier geldt voor een iegelijk van ons: "*Al wat uit het geloof niet is, dat is zonde!*" Rom. 14:23. In aansluiting op het voorafgaande voegen we hierbij nog een gelijkkluidend getuigenis, namelijk die van de apostel Paulus, welke luidt: "*Zo dan, indien iemand in Christus is (Kantt. dat is: Christus waarlijk kent en met Hem verenigd is), die is een nieuw schepsel; het oude is voorbijgegaan, ziet het is alles nieuw geworden*", 2 Kor. 5:17.

In deze tekstwoorden geeft de apostel Paulus duidelijk te kennen dat degene die niet in Christus is nog een oud schepsel is, dat wil zeggen: dood in zonde en misdaden en derhalve onverlost, onvernieuwd en onverzoend. Ziende op de genoemde Schriftwoorden stellen wij opnieuw de vraag waar toch de heilige Schrift leert dat 'wettische overtuiging van zonde', 'gevoel van schuld' en 'beroering der consciëntie' vanwege de overtreding der Wet, tot de levendmaking behoren? En waar leert de Schrift dat de gemene werking van de Geest der dienstbaarheid tot de zaligmakende werking van de Geest des geloofs gerekend wordt? We vinden voor deze dwaalleer in de ganse Schriftuur geen tittel noch jota ingeruimd. En aangaande de leer der wedergeboorte, waarvan we reeds een en ander opmerkten, is het daarmee evenzeer niet droevig gesteld? Wat is het anders dan de zinnen bederven om af te wijken van de eenvoudigheid die in Christus is, namelijk door de wedergeboorte, die goddelijk, geestelijk en onverderfelijk is, te veranderen in de gelijkenis van een pasgeboren zuigeling die nog niet tot het verstand gekomen is om dé vader als zijn vader te kennen. Wij vragen u, leert de heilige Schrift ons dit? Bleef de Heere Jezus verborgen voor de blindgeborene, voor de wenende zondares, voor de overspelige Samaritaanse vrouw, voor de boetvaardige moordenaar aan het kruis? En om een collectief voorbeeld te geven, bleef de Heere Christus verborgen voor de pinksterschare, waarvan het Woord vermeldt: "*En als zij dit hoorden, werden zij verslagen in het hart*"? Hierbij citeren we de verklaring van de kanttekeningen, betreffende de woorden 'verslagen in het hart', dat is: werden doorstoken, namelijk door het leedwezen hunner zonden aan Hem (Christus) begaan. Hoezeer zien we ook hier de waarheid gekrenkt door de wedergeboorte die uit God is (Joh. 5:1), te vergelijken met een natuurlijke, vleselijke geboorte. Van zulke allegorische Schriftuitleggers zegt Calvijn dat dezulken de Schrift veranderen in een walmende lamp. Laat ons nu een ogenblik stilstaan bij de vraag: waarin bestaat de ware wedergeboorte, ofwel des mensen herschepping, want deze zijn naar de zin der Schriftuur één en hetzelfde, hetgeen duidelijk is af te leiden uit de woorden van Paulus in Efeze 2:10, waar we lezen: "*Want wij zijn Zijn maaksel geschapen in Christus Jezus tot goede werken.*" Kanttekening: "De apostel spreekt hier niet van de eerste schepping, maar van de vernieuwing en wedergeboorte."

In de wedergeboorte zien we een driedig genadewerk van Christus ons geopenbaard.

Ten eerste, de heilsstem van Jezus, waardoor Hij de zondaar uit zijn geestelijke doodsslaap komt op te wekken tot het geestelijke leven.

Ten tweede, de openbaring van Jezus, zijnde de rechtvaardigheid Gods, Borg en Zaligmaker van zondaren.

Ten derde, het geloof van Jezus tot aanneming van Hem als Gave Gods. Aldus de wedergeboorte, ofwel de geestelijke herschepping van uitverkoren zondaren op grond van de heilige Schrift in het kort u voorgesteld. Daar we van nature geboren rovers en dodelijk arglistig zijn in het stuk van de godsdienst, zijn de woorden van Paulus hierop zeker van toepassing als hij schrijft: *"Die van de afgoden een gruwel hebt, berooft gij het heilige?" Rom. 2:22.*

Vervolgens stellen wij een Schriftuurlijk kenmerk van de gezegende vrucht van de wederbarende kracht van Christus' stem, van Christus' openbaring, en van Christus' inkomst door Zijn Geest, zoals we verwoord vinden in de Spreuken van Salomo: *"Een zachte tong breekt het gebeente"*, Spr. 25:15. In de heilige Schrift vinden we veel voorbeelden beschreven, waarvan wij er slechts één doorgeven uit Johannes 4, namelijk Christus' toebrenging van de in overspel levende en geestelijk blinde ('gijlieden aanbidt wat gij niet weet') Samaritaanse vrouw. Kort gezegd: nadat deze vrouw aan haar blindheid en overspelig leven was ontdekt, wordt zij op het Woord van Jezus: *"Ik ben Het Die met u spreekt"* van een overspeelster, een verkondigster van Christus Godheid en gerechtigheid, zeggende: *"Komt, ziet een Mens, Die mij gezegd heeft alles wat ik gedaan heb, is Deze niet de Christus?"* Aandachtige lezer, hoe duidelijk zien we in het genoemde voorbeeld twee bijbelse kenmerken, namelijk die van zelfkennis en die van christuskennis, welke vrucht zich openbaart in evangelische boetvaardigheid en het geloof in Jezus. Betreffende het leerstuk van de wedergeboorte -waarin we nooit te nauwgezet kunnen handelen- willen wij nog een fundamentele zaak voor uw aandacht stellen.

Het geschonken levensbeginsel in de geestelijke wedergeboorte bestaat uit twee delen:

- 1. Ons leven in Christus door het geloof.**
- 2. Christus' leven in ons door Zijn Geest.**

Van dit leven des geloofs en des Geestes laat Paulus ons het Goddelijk vermaan horen: *"Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven; en zo iemand zich onttrekt -door wettische werken, verondersteld nieuw leven, Jezus volgen om den brode, kortom door alles wat de Persoon des Zaligmakers niet is-, Mijn ziel heeft in hem geen behagen"*, Hebr. 10:38. In onze verdere weerlegging van de zielsschadelijke leerstelling, n.l. 'nieuw leven zonder Christus door het geloof te zijn ingeplant', willen we van de vele schijn- en drogredenen die in dit leerstuk worden aangevoerd, de meest gevaarlijke onder uw aandacht brengen, namelijk deze: het onschriftuurlijk creëren van een voorondersteld leven waardoor de uitverkoren zondaar een zodanige bijstandelijke genade verleend wordt die hem bekwaam maakt om te kunnen voldoen aan die ingebeelde voorwaarde van bekering, die ten enenmale zonder de besprenging van het bloed des Middelaars een bekering is van dode werken, waarop de zaligheid kan worden tegemoet gezien en verkregen. Het is deze leer, waarvan de apostel Paulus in de Galatenbrief getuigt, zeggende: *"Zo is dan de ergernis des kruises vernietigd"*, Gal. 5:11. En Augustinus zegt: "Velen achten Christus lief en dierbaar, maar Hem te volgen te zwaar." Voordat we verder gaan stellen wij eerst de vraag of er dan geen voorbereidend werk of toeleidende weg is? Antwoord: Jazeker, namelijk **"tot de dingen die doden"** (Job 33:22), waarvan ook Paulus spreekt in Galaten 2:19: **"Ik ben door de Wet der Wet gestorven, opdat ik Gode leven zou."**

Waarde lezer, wat spreekt de dwaalleer "van een nieuw leven zónder door het ware geloof Christus te zijn ingelijfd en verzoend" van een droevige miskennis van het volmaakte borgwerk van Christus en Zijn borgverdienste, waardoor vijanden met God verzoend en goddelozen om niet gerechtvaardigd worden door het geloof in Zijn Naam. We stellen hierbij de vraag, welke geschiktheid is er in een vloekwaardige zondaar die nog niet door het zaligmakende geloof is overgegaan uit de dood der zonde in de levensgerechtigheid van de Zone Gods, anders dat deze, welke hem een rechtvaardig voorwerp doet zijn voor de toorn van God? Hier geldt, met alles hetgeen de mens meent te bezitten, de woorden van koning Salomo: "*Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid, maar de gerechtigheid (des Zoons van God) redt van de dood*", Spr. 11:4. Nog een andere conclusie valt uit de leerstelling van de kerkbladauteur te trekken, zij het van meer bevindelijke inslag, namelijk deze: waar het nieuwe leven wordt gesteld zonder door het geloof Christus deelachtig te zijn, moet noodwendig dit soort van 'bevindelijke leven' gezag worden toegekend boven het gezag van de heilige Schrift, hetgeen echter strijdig is met het onderricht van de apostel Paulus: "*...niet te gevoelen boven hetgeen geschreven is*", 1 Kor. 4:6.

De ware geestelijke bevinding is vrucht van het zaligmakende geloof, waardoor we weten de dingen die ons van God geschonken zijn. Deze bevindelijke kennis gaat gepaard met een hartelijke genegenheid te buigen voor het Woord van God als het enige richtsnoer van het geestelijke leven. Alle andere bevindingen missen die vrucht en zijn wezenlijk niets anders dan een zelf ontstoken vuur bij welks sprankelen men zich warmt. Valse bevinding kenmerkt zich in heimelijke ongehoorzaamheid aan het Evangeliewoord door hetzelfde te richten en te schikken naar eigen zin en mening en niet naar de zin en mening des Geestes. Ten bewijze hiervan herinneren wij u aan de exegese over Jesaja 54:1 van de kerkbladauteur, namelijk hoe deze profetische opwekking van Sions Koning voor Sions treurende vanwege haar onvruchtbaarheid, wederrechtelijk door de kerkbladauteur wordt toegepast op degenen die in eigen werken hun gerechtigheid zoeken op te richten. We kunnen niet anders dan een wee uitspreken over zo'n onschriftuurlijke uitlegging, waardoor arme zielen er toe verleid worden met vermeende beloften de eeuwigheid aan te doen, niet wetende dat er geen belofte noch welbehagen Gods is, dan in en door Christus. Als van de zuivere Evangelieleer wordt afgeweken door het nieuwe leven buiten de geloofsvereniging met Christus te stellen, terwijl Christus Zelf ons in Zijn Woord onderwijst in Johannes 6:53: "*Tenzij dat gij het vlees des Zoons des mensen eet, en Zijn bloed drinkt* (Kantt.: dat is: 'die in Mij gelooft'), *zo hebt gij geen leven in uzelfen*", dan komt men noodwendig in een nog ergere dwaling te vervallen, namelijk dat men het historieel geloof, waarvan de apostel Jakobus verklaart, dat het zowel der mensen als der duivelen eigen is, hetwelk ook een Agrippa-geloof kan worden genoemd, komt voort te stellen als het zaligmakende geloof. We lezen immers van de hand van de kerkbladauteur dat het ware geloof de zondaar niet dadelijk tot de kennis van Christus brengt. Hier stellen we dan de vraag waar ons het ware geloof dan wel brengt? Brengt het ons, zoals de kerkbladauteur ons wil doen geloven, eerst aan de voet van de berg Sinaï, waar het volk vrezende en bevende tot de Godsmen, Mozes, zeide in Exodus 20:19: "*Spreek gij met ons en wij zullen horen en dat God niet met ons spreke, opdat wij niet sterven.*" ?? Dat kan immers het ware geloof niet zijn, want van dit geloof betuigt de apostel in zijn brief aan de Hebreeën: "*Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt en een bewijs der zaken die men niet ziet*", Hebr. 11:1. Wij nu weten dat de Wet van de schuldige zondaar alleen maar vordert ('betaal mij wat gij schuldig zijt') en dat de Wet niet één greintje hoop de schuldige zondaar verleent. Daarom, wég met zulk een waarheidkrenkende voorstelling, namelijk dat het zaligmakende geloof de ziel eerst komt te leiden naar de berg Sinaï, voordat ze gebracht wordt tot de kruisheuvel Golgotha.

Laten we ook eens zien waar de apostel Paulus het ware geloof komt te stellen: in de Wet of in het Evangelie. We lezen in Galaten 3:23: "*Doch eer het geloof kwam, waren wij onder de Wet in bewaring gesteld, en zijn besloten geweest tot op het geloof, dat geopenbaard zou worden.*" En in vers 25: "*Maar als het geloof gekomen is* (Kantt.: 'dat

is: als Christus op Wien het geloof ziet gekomen is'), *zo zijn wij niet meer onder de tuchtmeester.*"

Kan de heilige Schrift het nog duidelijker voorstellen? In deze tekstwoorden zien we immers dat het geloof onafscheidelijk met Christus verbonden is. Christus als het Fundament en de uitverkorenen als levende stenen door het geloof gebouwd op het Fundament Christi. Zo zien we duidelijk in dit Schriftgedeelte het geloof door Paulus in het Evangelie gesteld met uitsluiting van de Wet. Aandachtige lezer, zo hebben we u de ondeugdelijkheid van de leerstelling: "nieuw leven buiten de geloofsvereniging met Christus", dat in wezen zo oud is als de herstellende genade in Christus is geopenbaard geworden, vanuit het Goddelijke Woord bewezen, als zijnde hoogten die zich verheffen tegen de zaligmakende kennis van de Heere Christus. Om straks niet aan de doodsjordaan met een sabbôlet op de lippen (namelijk, van vermeend kinschap zonder Christus deelachtig te zijn), in het oordeel om te komen, worden we geroepen ons naarstiglijk te onderzoeken. Immers, de Heere Jezus wekt ons op, met de waarschuwendende woorden: "*Gedenkt aan de vrouw van Lot*", Luk 17:32.

We willen dit deel van deze verhandeling afsluiten met een uiterst leerzaam geschiedverhaal, waarin ons aanschouwelijk wordt aangetoond wat er voor het oog der mensen kan zijn en als houdbaar voor de eeuwigheid wordt ingeschat, dat nochtans voor God verwerpelijk is. De door ons bedoelde geschiedenis vinden we beschreven in het eerste boek van Samuël, waar ons in het 16 hoofdstuk verhaald wordt hoe e de Heere Samuël de opdracht geeft om te Bethlehem één der zonen van Isai tot koning te zalven over Zijn volk Israël. Vooreerst wordt hier onze aandacht gevraagd voor het feit, hoe de alvermogende God naar Zijn soeverein welbehagen, de uitverkiezing van voor de grondlegging der wereld in de tijd komt uit te werken, verwerpende dat bij de mensen hoog, geëerd en geacht is, daarentegen verkiezende dat bij de mensen niet geëerd, noch geacht, maar veeleer veracht is. In genoemd geschiedverhaal zien we Eliab, de oudste zoon van Isai, met zijn broeders aantreden voor het aangezicht van Samuël en dat met uitzondering van David hun jongste broeder, die bij de schapen gelaten werd, tegen het bevel van Samuël in, om al de zonen van Isai voor zijn aangezicht te doen verschijnen. Hoe zien we hier reeds David in zijn jonkheid getekend als type van Christus: "Zijn broederen vreemd en verachtelijk hem een plaats ontzegd." Doch hier klinkt het Goddelijke Woord door de mond van de profeet "Zend heen en laat hem halen, want wij zullen niet rondom aanzitten (Kantt.: dat is aan de offermaaltijd) totdat hij hier zal gekomen zijn", 1 Sam. 16:1.

Stellen we nu onze aandacht op Isai's oudste zoon, Eliab. Deze Eliab zien we bedeed met een drievoudige voortreffelijkheid. Ten eerste: Eliab betekent "God mijn Vader". Ten tweede zijn eerstgeboorterecht, te weten: een dubbel erfdeel en heerser over zijn broederen en ten laatste: begiftigd met een innemende gestalte en hoge statuur. Voorwaar, een sieraad als representant van het vaderlijke huis. Zelfs Samuël, de ziener Gods, werd mede hierdoor een ogenblik weggevoerd, zeggende bij zichzelf: "*Zekerlijk is deze voor de Heere Zijn Gezalfde.*" Doch het Woord des Heeren geschiedde tot Samuël, zeggende: "*Zie zijn gestalte niet aan, noch de hoogte zijner statuur, want Ik heb hem verworpen; want het is niet gelijk de mens ziet; want de mens ziet aan, wat voor ogen is, maar de HEERE ziet het hart aan*", 1 Sam. 16:7

Merken we hierbij op hoe deze heerlijke en getrouwe knecht des Heeren, die tot de eer Zijns Naams donder en regen van de hemel kwam af te bidden; zijn oordeel en bevinding in gehoorzaamheid mag onderwerpen aan het Woord van God en niet zalft noch inzegt dan op Zijn bevel!

Laat ons nu terugkeren tot Eliab en bezien wat van hem in het 17e hoofdstuk van 1 Samuël vermeld staat. Hier vinden wij beschreven hoe deze Eliab zijn jongste broeder David met nijdigheid en wrevel bejegende, terwijl Eliab toch getuige geweest is van de Goddelijke verkiezing van zijn broeder David tot koning over Israël. Hatelijk valt Eliab tegen David uit: "*Waarom zijt gij nu afgekomen en onder wien hebt gij de weinige schapen in de woestijn gelaten? Ik ken uw vermetelheid en de boosheid uws harten wel*", 1 Sam. 17:28. Wat een vijandschap van deze verworpen Eliab, die met zijn heerlijke naam, zijn eerstgeboorterecht en hoge statuur, boosaardig uitvaart tegen zijn broeder

David, en daarin tegen Gods verkiezende liefde. Doch zoals toen, zo ook nu! Hoe menigmaal is haat en nijd het deel geworden van hen die geestelijk leven voorstaan vóór de geloofsvereniging met Christus en juist tegen degenen die hen voorhielden en voorhouden dat alles wat we buiten het zaligmakende geloof in Christus bezitten, niet meer dan zonde en ellendigheid is en een pure renovatie is van de oude Adam, hetwelk voor God niet anders is dan vreemd vuur en derhalve een gruwel in Zijn ogen. Doch helaas, voor het merendeel van het hedendaagse christenvolk is deze taal een spreken in vreemde talen. Laat ons nu, tot meerdere ontdekking en zelfonderzoek met de geschiedenis van deze verworpen Eliab een weinig meer naar de diepte afsteken en een onderzoek doen naar zijn voorvaderlijk geslacht. Ook hierin laat het Woord der Waarheid ons niet in de steek, doch tekent ons duidelijk hoe deze Goddelijke uitspraak tot Samuël *"Ik heb hem verworpen"* ons rechtstreeks confronteert met Adams dodelijke verbondsbreuk in het paradijs. Het rampzalige gevolg hiervan is dat deze geschapen zoon van God (Lukas 3:38) dragende het beeld Gods, om in gehoorzame onderhouding van dat verbond het leven te verkrijgen tot in eeuwigheid, doch verzaakt hebbende alle trouw en plicht, is geworden tot een verworpen Eliab, een zoon der verkeerdheid, een kind des duivels, geestelijk dood en vleselijk vijandig. Het Goddelijke oordeel over hem luidt: *"Uit u [deze Eliab] geen vrucht meer in der eeuwigheid"* (Matth. 21:19b). Paulus spreekt van *"het lichaam dezès doods"* (Rom. 7:24), en de profeet Jeremia schrijft: *"Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja, dodelijk is het, wie zal het kennen"*, Jer. 17:9. Hierbij bedenke dan een iegelijk onzer dat deze Eliab een ingeborene des harten is, zowel in de bekeerden als in de onbekeerden; zowel in degenen die in Christus zijn, als in degenen die Hem niet kennen; zowel in de oprechte van gemoed, als in de geveinsde van hart. Kortom, het ganse menselijke geslacht ligt in het rechtvaardige oordeel van haar Schepper en Formeerder begrepen. Doch wij dienen hierbij wel te bedenken dat al is er sprake van gelijkheid in aanwezig, er nochtans een alleszins kenmerkend onderscheid is tussen hen die God vrezen en die die Hem niet kennen. Immers, in de oprecht gelovige is deze Eliab door de kracht van de inwonende Geest van Christus een onderworpen, een die cynsbaar is.

Waarde lezer, wat een gezond en bijbels onderwijs mag Arie van Jan hier ontvangen en dit in navolging van het onderwijs van Paulus aan zijn geestelijke zoon Timotheüs: *"Leg niemand haastelijk de handen op"*, 1 Tim.5:22.

Zo zijn we dan nu gekomen aan het einde van onze verhandeling dat mocht staan in het kader van weerlegging en vermaning. Van weerlegging, niet bestaande in ons woord, maar in het Woord van het vleesgeworden Woord dat we u hebben mogen voordragen Wiens getuigenis waarachtig is. Alsook van vermaan, 'het Woord der Waarheid recht te snijden'. Om u nog een uitnemend voorbeeld te noemen ten aanzien van het recht snijden van Gods Woord, citeren we een uitspraak van een der meest getrouwe nazaten van de Reformatie, namelijk Theodorus van der Groe, die schrijft in een van zijn werken: "De grond van de oprechte bekering des zondaars ligt geheel in het ongeveinsd geloof, oftewel in de waarachtige vereniging der ziel met Christus door het geloof. Waar die vereniging der ziel met Christus niet gevonden wordt, daar is ook geen ware bekering, wat de mens ook al hebben of voorwenden moge. Daarom is het Gods grote en voorname werk als Hij een zondaar bekeert, hem allereerst door de Geest des geloofs met Christus te verenigen."

Tot zover onze weergave van de Evangelieleer van de Schriftgetrouwe ds. Th. van der Groe en derhalve aller aanneming waardig. Op grond van de door ons voorgestelde Evangelieleer worden we van 's hemelswege vermaand de leerstelling van "nieuw leven en bekering vóórdat we Christus door een waar geloof zijn ingeplant" -waarvan de kerkbladauteur -en vele dwalende met hem- zulke beklagenswaardige verkondigers zijn-onverwijld te verwerpen, aangezien deze leer zinnebeeldig is te vergelijken met het doen van nieuwe wijn in oude lederzakken, met het droevige gevolg het verlies van de nieuwe wijn (het nieuwe leven) en het verderf van de lederen zakken (het eeuwige zielsverderf). Nu dan, aandachtige lezer, Hij Die machtig is onze voet voor wankelen te behoeden, behoede ons voor geestelijke diefstal (namelijk dat we nieuw leven en bekering ons zouden toe-eigenen zonder Christus eigendom te zijn), om door Goddelijke

onwederstandelijke genade getrokken te mogen worden tot Hem, *"Die God door Zijn rechterhand verhoogd heeft tot een Vorst en Zaligmaker, om Israël te geven bekering en vergeving der zonden"*, Hand. 5:31.

*"Welzalig, dien Gij hebt verkoren,
Dien G' uit al 't aards gedruis.
Doet naad'ren en Uw Heilstem horen.
Ja, wonen in Uw huis."*

2. DE STEM DER OUDEN

Ten aanzien van het doorsnee gezelschapsleven schreef Groeneveld het volgende: "Snelle afloop als der wateren en dit is niet een verschijnsel van de laatste tijd met haar kenmerkend verval en decadent karakter, want deze afloop is al lange tijd begonnen zich af te tekenen. Dit droevige feit zal een ieder die de jaren des ouderdoms geschonken zijn en in hun eertijds omgang hebben gehad met de godvruchtigen en vromen des lands, voorzover zij door voorkomende genade niet bevangen zijn geweest door de geest van sluimering, zeker volmondig toestemmen. We hebben in het recente verleden, hier en elders op gezelschap en in onderling bijeen zijn, zoals dit nog voorkomt tussen middagen avonddiensten, op bid- en dankdagen, nog mogen verkeren, maar per definitie was het eindsaldo van alles dat mocht worden opgeluisterd meer 'asodisch dan jodisch', meer in de geest van de woorden van Ahimaäs, sprekende tot David: *"Ik zag een groot rumoer, maar ik weet niet wat"*, dan wel in de geest van de woorden van Chusi, die op de vraag van de koning: *"Is het wel met de jongeling, met Absalom?"* antwoordde: *"De vijanden van mijn heer den koning, en allen, die tegen u ten kwade opstaan, moeten worden als die jongeling"*, 2 Sam. 18:32.

Mogelijk zijn er die zich niet geheel of geheel niet met de door ons gestelde conclusie kunnen verenigen. Aan diegenen zij het in oprechtheid gezegd dat het onze droefheid in blijdschap zou doen veranderen als in waarheid het ongelijk aan onze kant mocht zijn. Maar we zijn bevreesd dat al die 'antipassen' in deze zaak de schaduw voor het wezen aanzien. We zullen hiermee ons inleidend woord afsluiten om over te stappen op ons onderwerp: "De stem der ouden".

Bij het gebruik van namen merken we op ons te zullen beperken tot het noemen van voornamen en de eerste letter van de achternamen, dit uit piëteit en gevoelsoverwegingen jegens de overledenen. We hebben deze mannen gekend als begenadigde leerlingen van die gezegende Leraar der Gerechtigheid, door Wie zij bekwamelijk waren onderwezen in de Gode verheerlijkende genade van nederigheid en zelfverloochening. Aangezien de woorden der wijzen gelijk prikkelen en nagelen zijn, willen we enkele uitspraken van de godvrezende Jacob den O., een kinderloze weduwnaar, u meedelen, echter niet zonder vooraf een vluchtige situering te hebben gegeven van de omstandigheden en personen die tot meerdere verduidelijking en begrip zullen dienen. Bij Jacob werd iedere zondag- en woensdagavond gezelschap gehouden. Op de zondagavonden met zijn vrienden Dirk M. en Bas G. en op de woensdagavonden veelal vermeerderd met vriend Pleun K. We merken hierbij op dat het bijeen zijn op de zondagavond meer het karakter droeg van een huisgodsdienstoefening dan van een gezelschap in gebruikelijke zin, terwijl de woensdagavonden meestentijds werden doorgebracht met onderlinge geestelijke gesprekken, zowel leerstellig als practikaal, om in een verordeneerde weg van onderzoek de zinnen te oefenen tot onderscheiding, beiden des goeds en des kwaads. Hun onderling bijeen zijn vertoonde méér verwantschap met de lieden van Berea, die dagelijks de Schriften onderzochten, dan met die van Athene waarvan het Woord vermeldt dat zij hun tijd niet anders besteedden dan om wat nieuws te zeggen en te horen. Het christenvolk uit het verleden is niet alleen een

biddend, maar ook een onderzoekend volk geweest. Van één van hen komt mij een karakteristieke uitdrukking voor de geest, namelijk: "Horen en overnemen is de gemakkelijkste weg, zelfonderzoek is de moeilijkste weg en de bevinding is de pijnlijkste weg." Als we hier de vraag zouden stellen bij welke categorie het huidige christendom behoort, dan zouden de meesten van ons moeten bekennen dat zij behoort tot die grote meerderheid van "horen en overnemen." En wie moet zichzelf niet aanklagen vanwege grove verwaarlozing in het gebruik der Schrift, de getrouwe kanttekeningen en andere Bijbelgetrouwe geschriften? Velen achtten genoemde geestelijke wapenen ten enenmale verouderd en meer geschikt voor het museum dan wel voor dagelijks gebruik noodzakelijk. Eén en ander resulteert dan ook in het feit dat we ons -figuurlijk gesproken- liever voorzien van koperen schilden, namelijk "horen en overnemen", want die zijn in het gebruik wat makkelijker te hanteren dan de gouden schilden van (zelf)onderzoek. Daarentegen koesteren we veelal de bedrieglijke hoop met de gouden schilden genoegzaam te zijn uitgerust om in de geestelijke strijd staande te kunnen blijven en te overwinnen. Een Schriftuurlijke analogie van genoemde ongenoegzaamheid vinden we uitgebeeld in de gelijkenis van de tien maagden, waarvan er door de Heere Jezus vijf als dwaas voorgesteld worden die geen olie in de vaten hadden meegenomen, maar zich desondanks voldoende voorbereid achtten om de Bruidegom tegemoet te gaan en met Hem ter bruiloft in te gaan. In aansluiting op het voorafgaande willen wij ter onderwijzing en besturing een treffende uitspraak van een geoefend kind des Heeren doorgeven, die gedaan is aan een persoon die bij dat kind des Heeren op bezoek was en zijn geestelijk leven hem had medegedeeld. De uitspraak van dat kind des Heeren tot die bezoeker luidde: "Waarde vriend, ik heb in al hetgeen u gesproken hebt wel kunnen beluisteren hoe u met het uwe een gestalte in Christus hebt genomen, maar in welke weg Christus met het Zijne een gestalte in u genomen heeft, heb ik niet bij u kunnen opluisteren." Laten we nu het gezelschap van Jacob eens gaan opzoeken en bezien wat zich daar op een woensdagavond voordeed. Gewoontegetrouw werd, alvorens over te gaan tot de orde van de avond, een korte tijd doorgebracht met onderlinge gesprekken aangaande het leven van alle dag, totdat alle vrienden bijeen waren. Toen zij daar mee bezig waren, stapte de godvrezende Willem S., die zachtmoedig en gunnend van aard was, bij Jacob naar binnen, wat beslist geen alledaagse noch wekelijkse gang was. Willem, de aanwezige vrienden gegroet hebbende, zette zich met een hoorbare zucht op een stoel neer en legde uit wat de feitelijke oorzaak van zijn komst was. "Ik heb vanavond maar eens de benen genomen, want iedere avond het huis vol mensen te hebben is op de lange duur niet uit te houden. Ik dacht zo bij mezelf, misschien is er bij Jacob nog een plaatsje te vinden."

Hierop volgde er een ogenblik stilte, maar dan is het Jacob die de stilte verbreekt en zich tot Willem richt met de volgende woorden: "Ja Willem, hier is al gauw een plaatsje voor je over, want je weet dat bij mij de deur niet platgelopen wordt. Maar nu je er zelf over begint dat je huis iedere avond volloopt, vraag ik je in alle ernst af of jij, Willem, wel eerlijk en oprecht met die mensen afhandelt? Het zal toch zo lang niet meer duren dat je met deze mensen voor de rechterstoel van Christus staat. Denk er wel aan: 'des mensen eer verwerven is Christus' gunst derven'. Ik hoop, Willem, dat je deze vermaning ter harte zult nemen en dat de Heere je mocht leren om te doen wat recht is in Zijn ogen." Is het wonder, aandachtige lezer, dat velen van Gods volk niet zomaar voetstoots bij Jacob binnen stapten. Jacob was vanwege zijn godvruchtige wandel voortreffelijker dan vele van zijn medebroeders, dienende de Heere met vrezende en beving. Van Jacob mocht gezegd worden dat zijn wandel in de hemel was. Nimmer liet hij zich verleiden tot ijdele gesprekken, wetende dat van elk ijdel woord rekenschap zal worden afgeëist. Hierop lettende mochten onze aangezichten wel met schaamte bedekt zijn vanwege onze wereldgelijkvormigheid en hang naar het zin- en het zienlijke. Jacob, die Gods Woord tot zijn eeuwige erve en richtsnoer van zijn leven verkoren had, lag verklaard in de woorden van de Spreukendichter: "*Het is de rechtvaardige een blijdschap recht te doen*", Spr. 21:15, en "*Het aangezicht te kennen in het gericht is niet goed*", Spr. 23:24. Dat deze woorden voor Jacob geen winderige woorden waren, heeft vriend Pleun K. in een beschamende en terechtwijzende zin aan den lijve ondervonden. Pleun had al

verschillende keren Jacob gevraagd om een zondag over bij hem door te brengen. Jacob had zich echter aan de eenzaamheid verpand en had daartoe maar weinig interesse, maar vanwege het herhaaldelijke verzoek van vriend Pleun, gaf Jacob zich gewonnen en reisde op zaterdag af naar Pleun om de zondag daar door te brengen. Besloten werd de zondagmorgen een kerkdienst bij te wonen. Onderweg naar de plaats van de samenkomst zag Jacob, die geheel en al onbekend was aan het stadsleven, aan de overkant van de straat een schare mensen staan voor een groot gebouw. Het zien van al die mensen ontlokte bij Jacob de vraag: "Zeg Pleun, wordt daar aan de overkant ook een kerkdienst gehouden?"

Pleun, voor wie dit wereldlijk tafereel dermate gewoon was, zodat hij het bijna niet meer opmerkte, antwoordde: "Nee Jacob, het gebouw dat je daar ziet is geen kerkgebouw, maar een schouwburg. Daar worden in de avonduren toneelvoorstellingen gegeven en de mensen die je daar ziet staan kopen nu reeds een toegangsbewijs om vanavond die voorstelling te kunnen bijwonen." Bij dit antwoord van vriend Pleun, zien we Jacob's aangezicht als in een ogenblik met verbaasdheid bezet. Met een niet verholten verwijt in zijn stem richt hij zich tot Pleun, en zei: "Pleun, kan je dat zo ongevoelig en koud zeggen, daar je zoveel mensen Gods dag ziet ontheiligen en Zijn gebod verachten, zonder dat het je vanwege de heiligheid des Heeren tot smart en droefheid is? Ik kan niet anders zeggen, Pleun, dat je veraf leeft van die tere zielsgesteldheid, waarin David verkeerde toen hij uitriep: *"Grote beroering heeft mij bevangen vanwege de goddelozen, omdat zij Uw Wet verlaten"*, Ps. 119:53.

Pleun, ik vrees, dat als de Heere vanuit Zijn Woord je in deze zaak een boodschap bezorgde, dat die van dezelfde inhoud zou zijn als de Heere door de hand van de apostel Johannes aan de engel der gemeente van Efeze gezonden heeft, waarvan staat opgetekend: *"Maar Ik heb tegen u, dat gij uw eerste liefde hebt verlaten. Gedenk dan, waarvan gij uitgevallen zijt, en bekeer u, en doe de eerste werken; en zo niet, Ik zal u haastelijk bij komen, en zal uw kandelaar van zijn plaats weren, indien gij u niet bekeert"*, Open. 2:4-5. Pleun, ik hoop dat het de Heere mocht believen je hierover recht gevoelig te maken en in deze je ook Zijn herstellende genade mocht komen te verlenen." Ja, waarde lezers, we lezen in Psalm 149:8: *"Om hun koningen te binden met ketenen en hun achtbaren met ijzeren boeien."* Hier zien we de achtbare Pleun, die door vele bemind en geacht werd, door vriend Jacob met het Evangeliewoord geboeid. Hieruit kunnen we opmerken hoe het in het verleden nog lijden kon elkander vanuit het Woord der Waarheid te onderwijzen en in liefde te bestraffen, ja, te buigen voor het gezegende Schriftwoord: *"Het oor, dat de bestraffing des levens hoort, zal in het midden der wijzen vernachten"*, Spr. 15:31. De waarheid van deze spreuk zien we in toepasselijke zin bevestigd in de berijmde woorden van koning David, in de 141ste psalm:

*"D' oprechte sla mij zonder vreze,
Ik reken zulks weldadigheid
En zijn bestraffing, die niet vleit.
Zal olie op mijn schedel wezen."*

Waar kunnen we onze schreden nog richten en ons oor te luisteren leggen om zulk een onderling vermaan in broederlijke liefde te mogen opluisteren? Waarheen zullen we ons wenden om te zien hoe men in goedwilligheid, hetzij in onderwijzende zin of in terechtwijzende zin, elkaar nog tot een hand en een voet mag zijn? Voorzeker, we moeten wel blind zijn, van verre niet ziende, en de schaduwen der bergen voor mensen aanzien, om niet met droefheid te bekennen dat de stem der ouden in de poort niet meer gehoord wordt. De woningen Jacobs zijn verlaten; hare bewoners door de Heere des oogstes thuisgehaald, hen gegeven hebbende het land hunner begeerten en hun woningen gesteld tot stille getuigen tegen ons. Dat de God des Levens vanwege onze zonden verre van ons geweken is en het overgeblevene gelijk te achten is aan een nachthutje in de komkommerhof. Ziehier een kostelijk voorbeeld van de ware godsvrucht in Jacobs leven voorgesteld, strijdende de goede strijd des geloofs in heiligmaking en zonedodding, om in die gezegende kruisweg zijn Heere en Zaligmaker meer en meer gelijkvormig te mogen worden, naar het woord van Paulus: *"Want indien gij huichelaars]*

naar het vlees leeft, zo zult gij sterven; maar indien gij [volk des Heeren] door den Geest de werkingen des lichaams doodt, zo zult gij leven", Rom. 8:13.

Om de beschuldiging voor te zijn die in onze gedachten zou kunnen oprijzen, namelijk of Jacob met zichzelf niet wat te hoog stond, of dat we hem onterecht enige hardheid zouden toedichten, waaraan de Korintiërs zich schuldig maakten, haal ik de vermanende woorden van Paulus aan, opgetekend in 2 Korinthe 2:6-8: "*De zondanige is deze bestraffing genoeg, die van vele geschied is*", en wederom: "*Daarom bidt ik u dat gij de liefde aan hem bevestigt.*" Ook willen we hieromtrent een voorval memoreren, waaruit duidelijk het tegendeel blijkt. Jacobs geestelijke boezemvriend, Dirk. M., werd in zijn dertiger jaren door de onwederstandelijke kracht van Christus' Geest uit een zondeleven van drank en spel getrokken om van de weg des verderfs geleid te worden op de weg der gerechtigheid en vrede. Deze radicale omkering kon in zijn leven niet verborgen blijven en liet uiteraard ook zijn gezinsleven niet onberoerd. Immers, de roep van 'laat ons eten en drinken en vrolijk zijn, want morgen sterven wij', was door de aanraking van de vinger Gods aan de consciëntie van Dirk veranderd in een smeekbede: "O, God! wees mij de zondaar genadig!" Het behoeft geen nader betoog dat Dirk de vrolijke gast van weleer, door zijn ommekeer veranderde in een vermanend echtgenoot en vader en dat deze verandering door vrouw en kinderen meer ervaren werd als een last dan als een lust. Het werd in Dirks leven dan ook krachtig bewaarheid hetgeen de Heere Jezus zegt: "*Meent niet, dat Ik gekomen ben, om vrede te brengen op de aarde; Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard*", Matth. 10:34. Alsook de woorden van de profeet Micha: "*Eens mans vijanden zijn zijn huisgenoten*", Micha 7:6.

Het laat zich voor een ieder van ons verstaan dat in het dorpsleven van die dagen, waarin een ieder iedereen kende, de bekering en de daaraan onafscheidelijke verbonden levenswandel, daar toch de Heere de zondaar niet laat liggen waar Hij hem vindt, van Dirk niet verborgen kon blijven. De naklank van dit wonderlijke gebeuren dat Dirk niet meer in het gezelschap der goddelozen, maar zich in het gezelschap der godvruchtigen bevond, kon menigmaal in de onderlinge gesprekken worden beluisterd. Door 's Heeren voorzienig bestel mocht Dirk in de oude Jacob een geestelijke vriend en leidsman vinden. We mogen hierin wel opmerken: "Wie kan Gods wijs beleid doorgronden?" aangezien voor het verstand geen groter contrast in beider bekering denkbaar is. Jacob had een Timotheüs-bekering en was als een jongeling minder kachtdadig ingeleid in de val en de breuk, alvorens het heilig recht des Heeren en de overgang in Christus deelachtig te worden, dan Dirk. Dirk had namelijk een tollenaarsbekering en was radicaal getrokken door de kracht van Christus' Geest uit het logement des duivels van drank en spel om vanwege zondesschuld en zondesmart zichzelf op de borst te slaan, zeggende: "O God, wees mij zondaar genadig!" en ging naar het soevereine van 's Heeren welbehagen na een korte spanne tijds, gerechtvaardigd naar zijn huis.

Leren we uit de bekering van Jacob en Dirk gelovig verstaan dat de verscheidenheid in de toeweg tot Christus velerlei is, doch des Geestes toeleg in die weg is enerlei, waarvan in beider bekering klare bewijzen zijn aan te wijzen. Jacob omgekomen door de honger en Dirk gedood door het zwaard. We vinden in Samuël 2:6 de woorden opgetekend: "*De HEERE doodt en maakt levend; Hij doet ter helle nederdalen, en Hij doet weder opkomen.*" Alzo ook met Jacob en Dirk en dat zonder méér of min. Jacob een pronkstuk in het godsdienstig leven, Dirk een schandstuk in het zondeleven en die beiden, met de ganse uitverkoren Kerk, in de vierschaar des gericht's in het dodelijkst tijdsgewricht "*als een goddeloze om niet gerechtvaardigd uit Zijn genade door de verlossing die in Christus Jezus is*" (Rom. 3:24). De Heere lere ons genadiglijk deze Evangeliewaarheid naar het recht van Jacobs God billijk te eren en alle 'verondersteld nieuw leven', n.l. zonder geloofsinplanting in Christus deelachtig te zijn, te verwerpen als zijnde inblazingen des duivels. Laten we ons nu nog eens wat nader bezighouden met de vraag of Jacob met zichzelf niet wat te hoog stond, gezien zijn vermanend en bestraffend woord aan zijn medebroeders. We willen hiertoe een onderling gesprek doorgeven waaruit duidelijk valt op te maken dat Jacob beslist geen hooggevoelend christen was, maar de Heere *kinderlijk* vreesde en dit is immers de doodsteek voor alle hoovaardij. De huiselijke moeilijkheden waarmee Dirk vanwege zijn omkering te kampen had, zijn uiteraard ook

Jacob niet onbekend gebleven en hebben hem ook niet onberoerd gelaten. Hij was dan ook zeer begaan met Dirks huiselijke kruis en op zekere dag zei hij tot Dirk: "Zeg Dirk, aangezien je huwelijksleven -naar ik vrees- een gedurige kwelling voor je moet zijn, wat zou je ervan denken om bij mij voor enige tijd intrek te nemen? Mogelijk dat zo'n remedie een gunstige uitwerking op je vrouw mag hebben." Het antwoord op Jacobs voorstel liet niet lang op zich wachten. "Jacob, wat heeft de Heere je in deze zaak weinig licht geschonken; geen betere vrouw heeft Hij mij kunnen geven, want ze is mij een gedurige tuchtmeester tot Christus."

Welk een Gode verheerlijkend antwoord mogen we hier uit de mond van Dirk horen. Voorwaar, bij een beetje zelfkennis zal bij ernstige overdenking van dit ongemeen en voor vele christenen beschamend antwoord, waaruit de heiligende kracht van de Geest van Christus in het leven van Dirk zich zo helder kwam te openbaren, velen doen uitroepen: "O, Heere, is door mij wel ooit één schrede gezet op de weg van heiligmaking en zelfverloochening?"

Schriftuurlijk vinden we dit antwoord van Dirk inhoudelijk verklaard in Filippensen 2:29, waar we deze woorden vinden opgetekend: "*Want u is uit genade gegeven in de zaak van Christus, niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor Hem te lijden.*" En in Romeinen 8:28 staat geschreven: "*En wij weten, dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar Zijn voornemen geroepen zijn.*"

Ten laatste rest ons alleen nog de vraag welke uitwerking het antwoord van Dirk op Jacob heeft gehad? De oude Jacob was verlost van de geest die werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid, welke geest koning Saul in onheilige jaloezie deed uitroepen: "*Zij hebben David tienduizend gegeven, doch mij hebben zij maar duizend gegeven*", 1 Sam. 18:8. Jacob was de Geest van Christus deelachtig, welke vrucht is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, geloof, zachtmoedigheid, waardoor de oude Jacob er ver van verwijderd bleef om zich verongelijkt te gevoelen, maar veeleer zich daarover mocht verblijden. Uit het antwoord van Dirk mocht Jacob des Heeren Vaderlijke bedelingen opmerken met Zijn kind, betonende in hetzelfde Zijn almacht door de dingen die niet zijn te roepen alsof zij waren, ja, noden en verdrukking te stellen tot een lofzang Godes. Het was beslist niet deze blijdschap alleen, waarvan Jacob sprak tot zijn vriend Dirk, maar evenzeer over het feit hoe hij misleid zijnde door al te vleeselijk medelijden met Dirk te hebben en hem daarin meer aanstoot gegeven had dan een leidsman voor hem te zijn geweest. Jacob kwam dan ook in oprechtheid te belijden: "Ik ben onvernuftiger geweest dan iemand en ik weet niet van hoedanige geest ik ben." Hieruit kunnen we opmerken hoe de godzalige Jacob als een grijze Sioniet op de weg der gerechtigheid die in Christus is met de ware gelovigen van alle tijden bij Geesteslicht zijn onkunde en blindheid mocht zien en erkennen. In de heilige Schrift zijn daarvan dan ook verschillende voorbeelden opgetekend, waarvan we tot onze lering er enigen zullen citeren. We lezen van Mozes dat hij de Heere bad om een wijs hart (Ps. 90:12). David smeekte de Heere om Zijn licht en waarheid (Ps. 43:3).

Salomo zeide tot de Heere: "Ik weet niet uit te gaan noch in te gaan" (1 Kon. 3:7). Bij Agur horen we de verzuchting: "Ik heb geen mensenverstand" (Spr. 30:12). Thomas en zijn medediscipelen belijden: "Heere, wij weten niet, waar Gij heengaat; en hoe kunnen wij den weg weten?" (Joh. 14:5). En tenslotte vermelden wij nog de klacht van Augustinus: "O wee mij, dat ik niet weet wat ik niet weet." Van dit behoeftig uitzien leven, een leven van bidden en bedelen wandelende op een weg die ze niet geweten hebben, deelden zij in 's Heeren Vaderlijke zorg, om op reis door het land hunner vreemdelingschap door een geschonken geloof zich te mogen voeden en versterken met het testament van Christus: "*En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen, tot de voleinding der wereld. Amen*", Matth. 28:20. En door de kracht van dit testament mogen zij roemen in de hope der heerlijkheid om in kinderlijke vreze hun leven in te richten naar het woord van de apostel: "*En een iegelijk, die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zichzelf, gelijk Hij rein is*", 1 Joh. 3:3.

Nu dan, van dit biddend en heiligend leven in zonedodding was ook Dirk geen vreemdeling. En ten aanzien hiervan mogen we vrijmoedig verklaren dat hij in zulke rijke mate dit Christus verheerlijkende leven deelachtig was, dat vriend en vijand daarvan moest bekennen: "De Heere heeft grote dingen aan deze gedaan." Ongetwijfeld zal zijn ongemeen krachtadige bekering onder het volk niet geheel vreemd zijn geweest. We zullen vanuit dit wandelen naar de Geest enkele voorvallen uit het leven van Dirk vertellen, voorvallen die voor zichzelf spreken en waarvan wij bekennen moeten dat er in onze tijd bijna geen schaduw van over is. Alvorens hiervan enige voorvallen op schrift te stellen, willen wij erop wijzen dat de ware volgelingen van Jezus een gedurig doelwit zijn van des duivels onzalige verleidingen, listen en lagen, hetwelk de Psalmist in zijn gebed doet klagen: *"Hij legt lagen in een verborgen plaats, gelijk een leeuw in zijn hol; hij legt lagen, om den ellendige te roven; hij rooft den ellendige, als hij hem trekt in zijn net", Ps.10:9.*

In de zomer was Dirk veelal maanden werkzaam aan de oever van de rivier om de in de winter door stormweer opgelopen schade te herstellen. Toen Dirk op een zekere middag met deze niet lichte werkzaamheden bezig was, werd hij aangesproken door een plaatsgenoot, die van gedachte was dat Dirk wel genegen zou zijn het werk voor enige tijd in de steek te laten om met hem een woordje te wisselen. Hij nodigde Dirk daartoe uit met de woorden: "Goede middag, Dirk, dat is een behoorlijk zwaar karwei wat je daar onderhanden hebt. Ik zag je van de dijk af komen en dacht bij mezelf, kom, ik ga eens een praatje met Dirk maken, dan zal hij er wel even mee ophouden, want van zulk werk loop je gemakkelijker weg, dan naar toe." Let nu op, aandachtige, lezer, welk antwoord de godvruchtige Dirk op deze heimelijke verzoeking komt te geven. "Waarde vriend, laat ik je direct mogen zeggen dat ik helemaal niets te nemen heb, want ik sta hier niet in mijn tijd, maar in die van de baas. In te gaan op je verzoek om het werk nu te onderbreken betekent niets anders dan de tijd van de baas diefelijk door te brengen, hetwelk niet is naar het gebod en nog minder naar het voorbeeld der leer van Christus, daar Hij in Zijn onderwijzende goedheid ons de waarschuwendende woorden doet horen: *"En zo gij in eens anders goed niet getrouw zijt geweest, wie zal u het uwe geven?" Luk. 6:12.* Laat dit vermaan voor u en mij genoeg zijn."

Uit dit voorval kunnen wij opmaken dat het gebod en de ere Gods bij Dirk na aan het hart lagen. In het licht van zulk een godvruchtige levenswandel behoeft geen nadere uitleg om te verstaan dat slordige christenen zomaar niet op stel en sprong bij de oude Jacob en zijn vrienden binnen stapten en dat gold in dubbele mate voor de schijngeestelijke parlevinkers en schijnvromen die heimelijk liever hun Herodias dan Christus en Zijn gerechtigheid, liever hun rijkdom dan een schat in de hemel, liever de eer van mensen dan de eer van God beminnen. Dat een iegelijk zichzelf zou onderzoeken: "Ben ik die overspeler, ben ik die gierigaard, ben ik die eerover, Heere?" Waarde lezer, laten we het vermelde voorval uit het leven van Dirk eens aanvullen met een opmerkelijke gebeurtenis, die duidelijk de zuiver gerichte bijbelse visie van Dirk te kennen geeft ten opzichte van en oordeel over de roeping en toelating van een dienaar des Woords. Van een zeker predikant kreeg Dirk eens het verzoek of hij genegen was hem eens een bezoek te willen brengen. Dirk gaf aan dit verzoek gehoor en verscheen op de afgesproken tijd en plaats. Na te hebben kennis gemaakt, maakte de leraar de reden van zijn verzoek bekend. Zijn verzoek bleek te zijn gelegen in het feit dat hij, na enige tijd de Woordbediening te hebben vervuld, de laatste maanden gekweld werd met aanvechting en bestrijding omtrent zijn roeping tot het leraarsambt. Dirk begreep dat er een antwoord van hem werd verlangd en zei: "Eerwaarde broeder, naar mijn oordeel is er maar een middel waardoor je mogelijk uit het dal van twijfel en verwarring uitgeholpen zou kunnen worden en dat is ernstig onderzoek te doen of uw roeping geschied is door het Woord en de Geest van Christus, óf alleen op voordracht en oordeel van mensen." Na dit antwoord van Dirk, verhaalde de leraar hoe het de Heere behaagd had een vijftal jaren geleden Zijn Zoon in hem te openbaren en hij door een verenigend geloof Zijn eigendom was geworden. Het was vanwege die gezegende weldaad dat zijn ziel vervuld was geworden met de begeerte Gods Woord te verkondigen waartoe naar

zijn gevoelens de Heere in Zijn voorzienig bestel ook de weg had gebaad. Vanwege deze nadere verklaring, wees Dirk de leraar erop dat hij zich mogelijk hierin misleid had, en wel door het feit de dankbaarheid der ziel jegens Christus' verlossende liefde te houden voor een roeping van de Heere tot dienaar Zijns Woords. Immers, elk mens die van het heil in Christus deelgenoot geworden is heeft een lust en begeerte om de Naam des Heeren groot te maken en het heil Zijner gerechtigheid te verkondigen. Wie deze begeerte mist, doet er goed aan zichzelf te onderzoeken of hij het zaligmakende geloof in Christus deelachtig is. Desniettenstaande hebben genoemde redenen in wezen niets gemeen met een ware hemelse roeping tot het ambt. Als de Heere een menskind roept en afzondert om in Zijn wijngaard te arbeiden, vindt de Heere hem noch gewillig, noch bekwaam. Dit vanwege het feit dat de Heere de roeping doet vergezellen met indrukken van Zijn heerlijkheid en heiligheid (Jes. 6), waardoor de ziel, ziende op eigen onreinheid en nietigheid, als vervuld is met een heirleger van bezwaren en tegenredenen om een mond Gods en een gezant van Christus' wege te zijn. Daarbij is hij bezet met een levendig besef van zijn onvermogen om zijn geest in de dingen die des Geestes Gods zijn te richten of te schikken. Zulk een geroepene zegt met de Godsmans, Mozes: "*Och, Heere! zend toch door de hand desgenen, dien Gij zoudt zenden*", Ex. 4:13. Dezulke weet zich met de profeet Jesaja "*een man van onreine lippen*" en betuigt met de apostel Paulus: "*Wie is tot deze dingen bekwaam?*" 2 Kor. 2:16b.

Het is in deze uiterst gevoelige krachteloosheid en onbekwaamheid dat de Heere Jezus Zich in Zijn bekwaammakende genade en in Zijn gezegende almacht openbaart, zeggende: "*Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde*", Matth. 28:18, met daarbij de dierbare testamentaire belofte van Zijn permanente tegenwoordigheid, daarvan getuigenis gevende: "*En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld*", Matth. 28:20.

Eerwaarde vriend, -zo ging Dirk verder- ziedaar naar mijn gevoelens een ware Goddelijke roeping u voorgesteld. Nu is het van tweeën één. Of u behoort bij die enkeling waarvan Elihu tot Job spreekt: "Eén uit duizend", geroepen en uitgestoten door de Heere des oogstes. Of u behoort tot die grote hoop van duizend en één, wel van mensen geroepen, maar niet van God. En van dezulken zegt de Heere door de mond van de profeet Jeremia: "*Ziet, Ik wil aan degenen, die valse dromen profeteren, spreekt de HEERE, en vertellen die, en verleiden Mijn volk met hun leugenen en met hun lichtvaardigheid; daar Ik hen niet gezonden, en hun niets bevolen heb, en zij dit volk gans geen nut doen, spreekt de HEERE*", Jer. 23:32.

Kanttekening: "Eén uit duizend", welke aldus luidt: "Te weten, der vrome en trouwe leraars die niet velen te vinden zijn, daarom worden zij gezegd, één uit duizend te wezen."

Toen Jacob, oud geworden zijnde, zijn einde voelde naderen, richtte hij zich tot zijn zielevriend, Dirk, met deze woorden: "Dirk, voordat mijn stervensuur, dat naar ik geloven mag niet ver meer af is, aanbreekt, zou ik je willen verzoeken het sterfhuis te regelen en daarbij ook de leiding op je te nemen. Maar je moet me beloven dat je er geen optocht van zal maken. Je weet, Dirk, wat er in het Woord staat opgetekend over het uitdragen van die getrouwe knecht Stefanus. Mijn hartewens is: zoals hij, zo ook mij." Deze wens van Jacob is in vervulling gegaan. Hij is door enige godvruchtige vrienden ten grave gedragen. En we mogen hier wel neerschrijven: "Sela, om te doen gedenken: de godvruchtige Jacob in zijn laatste levensdagen nog werkzaam in die Christus verhogende zelfverloochening:

"Hij moet wassen, maar ik minder worden", Joh. 3:30.

